

ВИЗИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНИ ИНОВАЦИИ В ОБРАЗОВАНИЕТО

Александра Станева, докторант
Бургаски свободен университет

VISION FOR INTEGRATION OF MULTIDISCIPLINARY INNOVATIONS IN EDUCATION

Alexandra Staneva, Ph.D.

***Abstract:** Emphasizing clarity, specificity, and inspiration, this report underscores the necessity of formulating a clear vision to guide educational institutions towards long-term goals. Practical steps for implementing multidisciplinary innovations, including self-reflection exercises, are outlined, aiming to foster critical thinking and goal articulation among educators and students. Overall, the report advocates for a holistic approach to integrating innovations, offering valuable insights for enhancing the educational process and preparing students for the future.*

Key words: innovation, vision, integration, strategy, STEAM Education

„Креативността и въображението ни учи, че можем да бъдем много повече,
отколкото образованието ни казва, че сме.“
Рагав К. К. (Ted Talk)

В днешно време науката ни предоставя множество възможности за планиране на бъдещето. Един от ключовите инструменти за постигане на желаните резултати е дефинирането на визионерска идея. Визията установява очаквания и стандарти за цялата училищна общност и помага на училището да достигне своите цели. Тя представлява постоянен стремеж към постигане на поставените цели и задачи. *Целта* на работката е да представи визия за интегриране на мултидисциплинарни иновации в образованието, да разгледа значението и ползите от тези иновации, както и да предложи стратегия за тяхното ефективно внедряване в училищната среда. Докладът се стреми да подчертае как тези иновации могат да подпомогнат развитието на учениците и да създадат условия за устойчиво развитие на образователната институция.

Формулирането на визия е от съществено значение за елиминиране на липсата на ясна представа за желаното развитие. Тя определя посоката, в която училището трябва да се стреми, а също и за какво за бъдеще искаме да подготвим за своите ученици. Визията трябва да бъде кратка, ясна, вдъхновяваща и достатъчно конкретна, за да можем след години да разпознаем дали сме постигнали основните си цели. Ключови характеристики на успешната визия:

- Яснота: Визията трябва да бъде формулирана така, че всеки член на училищната общност да може лесно да я разбере и запомни;
- Конкретност: Тя трябва да съдържа конкретни цели и насоки, които могат да бъдат измервани и оценявани;

- Вдъхновение: Визията трябва да вдъхновява ученици, учители и родители, да ги мотивира да работят заедно за постигането на общите цели;
- Реалистичност: Тя трябва да бъде постижима и да отразява реалните възможности и ресурси на училището;
- Дългосрочност: Визията трябва да обхваща дългосрочен период и да показва как училището ще се развива през следващите години.

От своя страна мултидисциплинарните иновации са ключов елемент за съвременното образование. Те включват интеграция на различни научни и практически области, което спомага за по-широко и обстойно обучение. Внедряването на такива иновации изисква стратегическо планиране, което включва:

- Определяне на ясни цели: Какво искаме да постигнем с интеграцията на мултидисциплинарни иновации?
- Анализ на текущото състояние: Какви са текущите предизвикателства и възможности в нашето училище?
- Разработване на план за действие: Какви стъпки трябва да предприемем, за да постигнем нашите цели?
- Мониторинг и оценка: Как ще измерваме успеха и ще коригираме курса, ако е необходимо?

Училищната визия включва няколко ключови компонента за постигане на ефективност. Тя насърчава развитието на толерантни и щастливи личности с разнообразен интерес и отвореност към новите идеи. За това е важно училището да осигури подходяща образователна среда, финансова стабилност и достатъчно ресурси за качествено обучение. Реализацията на визията изисква наличие на квалифицирани преподаватели, които са ангажирани с професионалното си развитие и предлагат най-доброто образование на учениците.

За постигане на визията е необходимо:

- Ясно формулиране на целите: да знаем накъде се стремим и какво искаме да постигнем;
- Подготовка и планиране: установяване на пречките и начините за преодоляването им;
- Формиране на екип: създаване на екип за проектиране и реализация на стъпките за постигане на визията;
- Самоосъзнатост и рефлексия: важна крачка е саморефлексията, която помага за по-ясно формулиране на визията и вдъхновяване на другите да работят за нейното осъществяване.

За да се постигне това, предлагам включването на следното упражнение за саморефлексия:

1. *Опитай да се погледнеш от страни като че ли си външен наблюдател на самия себе си: Кои са най-важните предизвикателства или задачи, които имаш пред себе си в този момент?*

2. *Какво те дърпа и държи назад? Опиши две или три неотдавнашни ситуации (от професионалния или личен живот), когато забеляза, че някой от следните три гласа се появява и пречи да потърсиш по-дълбоките причини за тяхното случване:*

- *Гласът на осъждането (блокира мисленето без предразсъдъци)*
- *Гласът на цинизма (блокира възприемането с чисто сърце и емпатия)*
- *Гласът на страха (стои в миналото и блокира действието)*

3. *Погледни се отгоре (сякаш си в хеликоптер). Какво правиш? Какво се опитваш да направиш сега, в този етап от твоето професионално и лично развитие?*

4. *Представи си, че може по вълшебен начин бързо да преминеш през житейския си път и да се озовеш на финалната фаза. Погледни назад към изминатия път. Какво свое постижение би искал да видиш? Как искаш да те запомнят хората, които живеят след теб?*

5. *От това (бъдещо) място, погледни назад към сегашната си ситуация, сякаш търсиш друг човек. Сега се опитай да помогнеш на този друг човек от позицията на човека от бъдещето, който е успял. Какъв съвет би си дал?*

6. *Сега отново се върни в настоящето (тук и сега) и помисли какво искаш да създадеш/сътвориш през следващите няколко години. Каква визия и намерение имаш за себе си и за твоя път? Какви са някои от основните елементи на бъдещето, които създаваш? От какво чувстваш, че трябва да се откажеш, за да продължиш напред към постигане на своето намерение?*

7. *Кой може да ти помогне да превърнеш своето намерение в реалност? Кои може да са твоите основни помощници и партньори?*

8. *Ако се заемеш с проекта за осъществяване на намерението си, опиши какви практически първи стъпки ще предприемеш през следващите 3 до 4 дни?*

Това упражнение позволява на учителите и учениците да размислят за своите лични и професионални цели, подкрепяйки критичното мислене и способността за самооценка. То може да бъде изключително полезно за учители и ученици в процеса на формулиране на визия. Също така помага да идентифицираме целите си, да преодолеем вътрешните бариери и да създадем конкретен план за действие, насочен към постигане на лични и професионални цели. Внедряването на такива упражнения в образователната система може да подкрепи процеса на разработване на ясни и вдъхновяващи визии, които са основа за успешни образователни иновации. Тези упражнения стимулират критичното мислене, самооценката и личностното развитие, което е ключово за създаването на ангажираща и ефективна образователна среда.

Внедряването на мултидисциплинарни иновации изисква систематичен подход. Следните стъпки могат да помогнат за успешното внедряване:

1. **Оценка на текущото състояние:** Провеждане на анализ на настоящите образователни практики и идентифициране на области, които могат да бъдат подобрени чрез мултидисциплинарни иновации.

2. **Разработване на обучителни програми:** Създаване на програми, които интегрират различни дисциплини и насърчават учениците да мислят критично и креативно.

3. **Обучение на преподавателите:** Обучение на учителите да прилагат мултидисциплинарни методи в учебния процес.

4. **Инвестиране в ресурси:** Осигуряване на необходимите ресурси, включително технологии и материали, за подпомагане на мултидисциплинарните иновации.

5. **Сътрудничество и партньорства:** Насърчаване на сътрудничество между различни институции и организации за обмен на опит и ресурси.

STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) образованието е един от примерите за мултидисциплинарна иновация, която чрез интеграция на изкуствата с науките и технологиите, учениците развиват по-богато и пълноценно образование, което ги подготвя за бъдещето.

Формулирането на визия за интегриране на мултидисциплинарни иновации в образованието е ключово за създаване на динамична и успешна училищна общност. Ясната визия е основа за стратегическо планиране, което ще доведе до развитие на

уникални и вдъхновяващи образователни практики. Тя трябва да бъде подкрепена от добре подготвени и мотивирани специалисти, които да я реализират на практика, и да се базира на непрекъсната рефлексия и адаптация към променящите се нужди на обществото.

Литература:

1. Yan Zhu (2018, Springer Singapore). Language Curriculum Innovation in a Chinese Secondary School: A Study of Teacher Cognition and Classroom Practices/1.5.3 Principles of the Innovative Curriculum (p. 16)
2. John D. Crowley (2011, second edition). Developing a Vision: Strategic Planning for the School Librarian in the 21st Century

Онлайн източници:

1. What's your 200-year plan?, Raghava KK (2013)
<https://www.youtube.com/watch?v=Qzmt2wQMhYo>
2. Developing Vision and Mission Statements in a Multiple Pathways School
https://casn.berkeley.edu/wp-content/uploads/resource_files/School-Wide_Mission_Process.pdf